

УДК 343.35:351.74(100)

DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2025.3.10>**ОЛЬГА СЕРГІЇВНА МАЛЕТОВА,**

доктор юридичних наук, доцент,
Сумський державний університет,
навчально-науковий інститут права,
кафедра кримінально-правових дисциплін та судочинства;

 <https://orcid.org/0000-0002-2288-1393>,
e-mail: o.bondarenko@yur.sumdu.edu.ua;

ОЛЕНА ОЛЕКСАНДРІВНА ТИМОШЕНКО,

Сумський державний університет,
навчально-науковий інститут права;

 <https://orcid.org/0000-0002-9399-3368>,
e-mail: olena.tymoshenko96@gmail.com

УЗАГАЛЬНЕННЯ КРАЩИХ ПРАКТИК ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

У статті здійснено комплексний аналіз найуспішніших зарубіжних практик протидії корупції, сформованих у таких державах, як Сінгапур, Грузія, Румунія, Швеція, Південна Корея, Польща, Чехія, Франція, Канада та США. Особливу увагу приділено інституційним моделям, механізмам координації антикорупційної політики. Проаналізовано роль спеціалізованих антикорупційних органів, системи контролю за діяльністю державних службовців, цифровізацію управлінських процедур та інструменти забезпечення прозорості. На прикладі Сінгапуру та Південної Кореї показано ефективне поєднання жорсткого антикорупційного нагляду з високими стандартами державного управління. Досвід Грузії та Румунії засвідчив результативність швидких інституційних перетворень за умови міжнародної підтримки й активного громадського контролю. Шведська модель, навпаки, демонструє довготривалий ефект превентивного характеру завдяки вкоріненій політичній доброчесності і відкритості державного управління.

У результаті порівняльного аналізу виокремлено найефективніші інструменти протидії корупції, що мають потенціал для адаптації в українських умовах. Обґрунтовано доцільність запровадження принципу невідворотності відповідальності, вдосконалення механізмів фінансового контролю, зміцнення інституційної спроможності антикорупційних агентств, впровадження сучасних ІТ-рішень у сфері публічного управління, а також гарантування незалежності слідчих і судових органів. Наголошено на критичній важливості політичної волі на всіх рівнях влади й активній участі громадянського суспільства. Запропоновано конкретні кроки щодо імплементації релевантних механізмів у законодавство та практику антикорупційної політики України з урахуванням викликів, пов'язаних із воєнним станом і післявоєнною відбудовою.

Особливу увагу приділено аналізу викликів, що супроводжують перенесення іноземного досвіду в український правовий простір. Розглянуто ризики механічного копіювання моделей без урахування соціокультурного контексту. Наголошено на важливості адаптації з огляду на національну специфіку, інституційну спроможність і рівень довіри до державних інститутів.

Стаття може бути корисною для науковців, правників, політиків та експертів у сфері державного управління, які займаються реформуванням антикорупційної політики та розробленням ефективних моделей запобігання зловживанням у публічній сфері.

Ключові слова: протидія корупції, антикорупційна політика, міжнародний досвід, інституційні механізми, запобігання корупції, транспарентність, державне управління.

Оригінальна стаття

ВСТУП. Корупція як системне явище становить одну з найгостріших загроз ефективному функціонуванню державних інституцій, утвердженню верховенства права та розвитку публічного управління загалом. У контексті демократичного транзиту, який нині пережи-

ває Україна, антикорупційна політика не є лише нормативно-декларативним інструментом – вона поступово трансформується в основу відновлення довіри громадян до держави, передумову залучення зовнішніх інвестицій та необхідну складову наближення до

європейських стандартів публічної служби. Водночас український досвід протидії корупції демонструє подвійність тенденцій: з одного боку, спостерігається безпрецедентне інституційне та нормативне наповнення антикорупційної системи, з іншого – зберігається дефіцит реальних результатів, суспільної довіри і персоніфікації процесів.

У цій парадигмі виникає потреба узагальнити зарубіжний досвід, адже ефективні моделі боротьби з корупцією у світі формувалися в умовах, подібних до українських: періоду транзиту, викликів старої номенклатури, необхідності демонополізації державного управління та очищення інституцій. У цьому контексті показовим є приклад Сінгапуру, де корупцію було подолано завдяки створенню потужного антикорупційного бюро, впровадженню жорстких стандартів етики державної служби та наявності політичної волі на найвищому рівні. Подібно до цього, досвід Грузії початку 2000-х рр. підтверджує визначальну роль кардинальної адміністративної реформи, яка за умови політичної єдності стала переломним моментом у подоланні системної корупції. Приклад Румунії засвідчує важливість функціонального балансу між незалежними слідчими органами та судовою системою. Натомість нордична модель (Швеція та Фінляндія) акцентує увагу на прозорості, відкритості даних, низькій толерантності до непрозорих рішень і формуванні культури доброчесності у сфері публічного управління, що може мати практичне значення для українського контексту впровадження.

На окрему увагу заслуговує приклад Південної Кореї, яка завдяки комплексній цифровізації державних послуг, інституційному перезапуску антикорупційної інфраструктури та впровадженню етичного контролю над політичною елітою змогла суттєво знизити рівень корупції навіть у таких високоризикових сферах, як оборона та державні закупівлі. Поєднання різних моделей – жорстких (репресивних), структурних (інституційних) і м'яких (культурно-комунікативних) – дало змогу сформувати багатовекторну платформу для переосмислення антикорупційної політики України.

Таким чином, аналіз і критичне узагальнення кращих міжнародних практик не лише відкриває нові горизонти реформаторських можливостей для України, а й дає підстави переглянути базові інституційні уявлення про механізми забезпечення доброчесності у сфері публічного управління. У цій статті зроблено спробу систематизувати такі підходи з акцентом на їхню релевантність для українських

умов з урахуванням викликів воєнного часу, транзитивності політичної системи та євроінтеграційного напрямку реформ.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Метою статті є узагальнення ефективних практик протидії корупції в зарубіжних державах для виявлення концептуально та інституційно релевантних моделей, придатних до імплементації в антикорупційну політику України. Завдання дослідження полягають у: виокремленні ключових підходів до боротьби з корупцією в демократичних і транзитивних країнах; характеристиці специфіки сінгапурської, грузинської, румунської, шведської та південнокорейської моделей протидії корупції; аналізі можливостей адаптації зарубіжного досвіду до українського правового, інституційного та політичного контексту; формулюванні орієнтирів для вдосконалення національної антикорупційної політики на основі міжнародних практик.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. У процесі підготовки цієї наукової роботи використано комплекс сучасних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, що забезпечили всебічне, логічно структуроване й аналітично обґрунтоване висвітлення проблематики узагальнення зарубіжного досвіду у сфері протидії корупції.

Порівняльний метод дав змогу зіставити моделі антикорупційної політики різних країн світу з метою виявлення як структурних подібностей, так і концептуальних відмінностей у правових та інституційних підходах. Його застосування дозволило критично оцінити релевантність кожної з моделей для українського контексту та виокремити елементи, що мають потенціал до адаптації.

Гіпотетико-дедуктивний метод було застосовано для формулювання наукових припущень щодо чинників ефективності антикорупційної політики окремих держав, а також для логічного обґрунтування можливих шляхів трансформації іноземних підходів у національне антикорупційне середовище. Цей метод дав змогу вибудувати послідовну систему суджень, перевірених на основі досвіду країн-лідерів у сфері протидії корупції.

Метод аналізу дозволив деталізувати окремі структурні елементи антикорупційної політики зарубіжних держав (зокрема інституційні механізми, механізми прозорості, формати взаємодії з громадськістю), тоді як метод синтезу забезпечив їх інтеграцію в єдину концептуальну рамку з метою формування узагальненого бачення перспективи їх заповнення Україною.

Метод дедукції став інструментом переходу від загальних закономірностей антикорупційної політики (принципи верховенства права, прозорості, підзвітності тощо) до конкретних прикладів, зокрема досвіду Грузії, Сінгапуру, Швеції та інших країн з урахуванням їхнього інституційного устрою та політичної культури.

Системний підхід забезпечив комплексне бачення антикорупційної політики не як набору ізольованих заходів, а як взаємопов'язаної системи правових, адміністративних, соціальних та культурних елементів, що формують ефективний інструментарій протидії корупції на національному рівні.

Застосування цих методів дало можливість всебічно розкрити проблематику узагальнення кращих міжнародних практик у сфері протидії корупції для України. Такий підхід створює підґрунтя для формулювання обґрунтованих пропозицій, які можуть бути використані українським інституційним творцем і законодавцем у межах європейської інтеграції та системної модернізації антикорупційної політики на засадах демократизму, відкритості та ефективного управління, що поступово витісняє рудиментарні елементи радянського типу державності.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ДИСКУСІЯ. Корупція у публічному секторі є глобальним явищем, що зумовлює необхідність формування спеціалізованої державної політики, спрямованої на її попередження,

виявлення, мінімізацію та подолання. У цьому контексті антикорупційна політика трактується науковцями як системна, інституційно та юридично структурована діяльність держави, покликана запобігати проявам корупції, формувати нетерпиме ставлення до неї в суспільстві, забезпечувати прозорість і підзвітність органів влади. За визначенням американського дослідника Р. Клітгаарда (1988), антикорупційна політика є поєднанням правових, адміністративних і культурних заходів, спрямованих на зменшення стимулів до корупційної поведінки шляхом зниження монополії, посилення підзвітності та підвищення прозорості управління.

Інші вчені, зокрема С. Роуз-Акерман (2016), наголошують, що антикорупційна політика має розглядатися не лише як сукупність репресивних заходів, а й як інституційний дизайн влади, який обмежує можливості зловживання службовим становищем завдяки створенню стійких механізмів контролю та балансів. Вітчизняні вчені, зокрема К. Ростовська та Н. Гришина (2024), визначають антикорупційну політику як складову загальної політики у сфері верховенства права, що охоплює правотворчість, правозастосування, інституційні реформи та просвітницьку діяльність.

У матеріалах табл. 1 подано доктринальні підходи до розуміння поняття і феномена «антикорупційна політика держави».

Таблиця 1

Антикорупційна політика: доктринальні підходи до розуміння¹

Назва концепції	Положення концепції
1	2
Концепція зниження стимулів до корупції (Р. Клітгаард)	Антикорупційна політика розглядається як цілісна система заходів, що поєднує юридичні, управлінські та культурні інструменти. Її завдання полягає у створенні таких умов, за яких корупційна поведінка стає економічно, соціально та політично не вигідною. Ключовими засадами є обмеження можливостей для монополізації влади, посилення підзвітності суб'єктів публічного адміністрування, а також підвищення прозорості управлінських процесів. Такий підхід орієнтується не стільки на реактивне покарання, скільки на проактивне зниження ризиків виникнення корупційних практик, що забезпечує довгострокову трансформацію інституційного середовища

¹ Розроблено на основі аналізу таких матеріалів: Ростовська К., Гришина Н. Визначення стану методологічного забезпечення дослідження державної антикорупційної політики в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 2. С. 513–517. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.87>; Klitgaard R. Controlling Corruption. Berkeley ; Los Angeles ; London : University of California Press, 1988. 225 p.; Rose-Ackerman S. Corruption and Government: Causes, Consequences, and Reform. 2nd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2016. 624 p.

Закінчення табл. 1

1	2
Інституційно-структурна концепція (С. Роуз-Акерман)	Антикорупційна політика визначається як комплексний інституційний механізм, що виконує не лише репресивну, а передусім профілактичну функцію. Її основна мета полягає в обмеженні можливостей для зловживань службовим становищем шляхом формування стійкої системи стримувань і противаг, чітких процедур доступу до ресурсів, а також прозорих процедур ухвалення рішень. Особливий акцент робиться на структурній реформі публічної влади, де превенція корупції досягається через зміну архітектури державного управління, зміцнення незалежних інституцій та залучення громадськості до моніторингу владних рішень
Системно-інтегративна концепція (К. Ростовська, Н. Гришина)	Антикорупційна політика трактується як невід’ємна складова державної політики у сфері забезпечення верховенства права. Така політика має міждисциплінарний та інтегративний характер

З огляду на значний обсяг міжнародного досвіду та різноманіття правових і політичних систем дослідження кращих практик протидії корупції потребує чітких критеріїв і об’єктивних індикаторів. На сьогодні найбільш поширеним і затребуваним критеріальним підходом є верифікація результативності антикорупційної політики через міжнародні індекси та оцінки.

Одним із найбільш аргументованих інструментів виступає Індекс сприйняття корупції (*Corruption Perceptions Index, CPI*), що публікується організацією Transparency International. Він відображає суб’єктивне сприйняття корупції в державному секторі на основі експертних і бізнес-опитувань. Водночас методика його розрахунку не позбавлена критики через високий рівень суб’єктивності, проте саме цей показник залишається важливим маркером динаміки антикорупційної політики у світі¹.

Комплексніші оцінки надають Світові індикатори врядування (*Worldwide Governance Indicators, WGI*) від Світового банку, що охоплюють шість вимірів урядування (участь і підзвітність; політична стабільність і відсутність насильства / тероризму; ефективність уряду; якість регулювання; верховенство права; контроль корупції). Дані цих індикаторів дозволяють відстежувати довготривалі тренди та порівнювати країни з урахуванням взаємозв’язку між корупцією, якістю регулювання, політичною стабільністю та верховенством права².

Крім того, важливу роль у моніторингу виконання міжнародних стандартів відіграють механізми GRECO (Група держав проти корупції Ради Європи), які оцінюють дотримання положень Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією ETS 173 та Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією. Так, GRECO готує рекомендації, звіти та оцінки відповідності, що фактично задають стандарти належної антикорупційної політики³.

Ще однією ключовою платформою є Конвенція ООН проти корупції 2003 р. (UNCAC)⁴, ратифікована Україною у 2006 р. Регулярні раунди оцінювання виконання її положень дозволяють порівняти стан реалізації міжнародних зобов’язань державами-учасниками, виявити бар’єри та поширювати успішні практики.

Таким чином, визначення кращих антикорупційних практик ґрунтується не лише на декларативних засадах чи поодиноких кейсах, а й на підтверджених інституційних досягненнях, сталій імплементації політики, її відповідності міжнародним зобов’язанням, а також на здатності змінювати громадське сприйняття та поведінкові установки в суспільстві.

Враховуючи зазначене, задля пошуку оптимальних моделей імплементації антикорупційної політики в Україні пропонуємо розглянути

[org/en/publication/worldwide-governance-indicators](https://www.transparency.org/en/publication/worldwide-governance-indicators) (дата звернення: 17.07.2025).

³ Group of States against Corruption : офіц. сайт. URL: <https://www.coe.int/en/web/greco> (дата звернення: 17.07.2025).

⁴ United Nations Convention Against Corruption // United Nations : офіц. сайт. URL: https://www.unodc.org/documents/brussels/UN_Convention_Against_Corruption.pdf (дата звернення: 17.07.2025).

¹Corruption Perceptions Index // Transparency International : сайт. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2024> (дата звернення: 17.07.2025).

²Worldwide Governance Indicators // World Bank Group : сайт. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators>

підходи, які, на наш погляд, демонструють найвищий рівень ефективності у сфері публічного управління. До таких належать: сингапурська модель антикорупційного мінімалізму, грузинська «шокова реформа», румунський підхід прокурорської автономії, скандинавські моделі соціального капіталу та низької толерантності до зловживань, а також південнокорейська парадигма цифрового управління і підзвітності. Розглянемо їх більш детально.

Класичним прикладом стрімкої та результативної декорупціалізації стала трансформація Сингапуру після 60-х рр. XX ст. Ключовою інституцією є Бюро з розслідування корупції (*Corrupt Practices Investigation Bureau*, CPIB), що підпорядковується безпосередньо прем'єр-міністру та має широкі повноваження не лише щодо кримінального переслідування, а й у сфері превенції. Як наголошує Р. Клітгаард (1998), успіх сингапурської моделі полягає в поєднанні жорсткого правозастосування з конкурентною оплатою праці державних службовців і рішучою політичною волею керівництва держави.

На наш погляд, ця модель є теоретично доцільною для часткової імплементації в Україні з огляду на потребу в утвердженні інституційної вертикалі боротьби з корупцією та залученні інструментів антикорупційної проєкції. Водночас механічне копіювання сингапурського досвіду без урахування демократичного профілю України та необхідності дотримання балансу між гілками влади було б непродуктивним.

Не менш актуальним для України, передусім в ідеологічному вимірі, є грузинський досвід антикорупційної політики, заснований на дерегуляції, політичній волі та реформуванні правоохоронної системи. Так, від початку 2000-х рр. Грузія запропонувала унікальну модель антикорупційної трансформації пострадянського простору, що включала масштабне оновлення поліції, спрощення адміністративних процедур та поетапну цифровізацію послуг. Це дозволило країні у стислі строки суттєво покращити показники Індексу сприйняття корупції та рівень суспільної довіри (Kupatadze, 2012). За оцінками дослідників, ключовим чинником стала політична воля керівництва держави та безпрецедентне оновлення інституційного складу правоохоронної системи. Визначальну роль відіграли Міністерство юстиції, Рада з координації антикорупційної політики та новостворене патрульне управління поліції, яке замінило корумповані радянські структури (Mac Ginty, 2013).

В українських умовах цей досвід є корисним передусім у сфері дерегуляції та кадрово-

го оновлення антикорупційних і правоохоронних органів. Утім, з огляду на масштаби публічного сектору та складність децентралізованої адміністративної системи такі реформи мають здійснюватися поступово, з урахуванням ризиків правового нігілізму.

Одночасно привабливою і такою, що викликає значну наукову й інституційну зацікавленість, видається антикорупційна стратегія Румунії. Упродовж останніх двох десятиліть її основу становить діяльність Національного антикорупційного директорату (*Directia Națională Anticorupție*, DNA), який функціонує в межах прокуратури, але має високий рівень автономії. Показовим є період керівництва Л. Ковеші, коли орган вивів на публічний розгляд численні справи проти високопосадовців, що отримало широку підтримку громадськості та визнання з боку Європейського Союзу (Mungiu-Pippidi, 2015).

На нашу думку, така модель є актуальною для України в контексті підвищення довіри до спеціалізованих антикорупційних інституцій – Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (далі – САП) та Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ). Водночас її імплементація неможлива без гарантування реальної незалежності прокуратури та поступового впровадження дієвих механізмів зовнішнього контролю.

На окрему увагу заслуговує антикорупційна модель Швеції та інших країн Північної Європи (Норвегії, Данії, Фінляндії), яка ґрунтується не стільки на каральних механізмах, скільки на системному утвердженні культури прозорості, громадського контролю та високих етичних стандартів для публічних службовців. Це особливо важливо для України в умовах євроінтеграційного поступу. Ключовими принципами тут виступають відкритість доступу до інформації, незалежна журналістика, обмежене коло дискреційних повноважень і розвинене саморегулювання. Показовим є приклад Швеції, де Закон про доступ до публічної інформації діє ще з 1766 р., а Рахункова палата й адміністративні трибунали працюють на засадах автономності (Rothstein, Varraich, 2017).

Цей підхід, хоча й вимагає значної соціальної довіри, заслуговує на увагу в українському контексті у сфері формування правової культури, підтримки викривачів і розвитку антикорупційної освіти. Водночас необхідно визнати, що він найбільш ефективний у стабільних демократіях з усталеним рівнем правосвідомості, що створює певні обмеження для його прямого перенесення.

У Південній Кореї ключову роль у боротьбі з корупцією традиційно відіграє Прокуратура (*Prosecution Service*), яка має широкі повноваження з розслідування корупційних правопорушень. До 2021 р. цей орган безпосередньо вів справи проти високопосадовців, включно з колишніми президентами. Після проведених реформ частину повноважень передано новоствореному Бюро з розслідування злочинів високопосадовців. Водночас судова влада – насамперед Верховний і Конституційний суди – продемонструвала високий рівень автономії у притягненні до відповідальності політичної еліти (Lee, Suh, 2021).

Для України цей досвід підкреслює важливість забезпечення невідворотності покарання для високопосадовців та утвердження реальної автономії судової влади як передумови довіри до державних інституцій.

Дослідження антикорупційної моделі Республіки Польща у сфері діяльності прокуратури свідчить про наявність чітких законодавчих обмежень для прокурорів. Так, ст. 103 Закону «Про прокуратуру» забороняє працівникам прокуратури займатися будь-якою оплачуваною діяльністю, крім наукової чи педагогічної, брати участь в управлінні комерційними структурами або володіти значними частками у статутному капіталі підприємств¹. Додатково прокурори зобов'язані повідомляти керівництво про членство у громадських чи політичних організаціях до призначення на посаду.

Важливим інструментом контролю є обов'язкове подання декларацій майнового стану, що охоплюють відомості про нерухомість, корпоративні права та доходи. Такі норми формують високий рівень фінансової прозорості прокурорів (Тамозня, 2019).

У 2017 р. в Польщі затверджено принципи професійної етики прокурорів, які передбачають обов'язок уникати конфлікту інтересів, заборону на участь у політичній діяльності, а також вимоги до фінансової доброчесності. Подібні вимоги до етичної поведінки прокурорів розкривають і українські дослідники (Шлапко, Шапошник, 2023), наголошуючи на необхідності їх закріплення в національній практиці.

Ключову роль у протидії корупції відіграє Центральне антикорупційне бюро Польщі. У 2024 р. Сеймом було ухвалено Закон «Про за-

хист викривачів»², що посилив інституційні гарантії викриття корупційних фактів. У структурі органів прокуратури діють підрозділи внутрішньої безпеки, подібні до Генеральної інспекції Офісу Генерального прокурора України.

Польський досвід демонструє ефективну систему запобігання корупції, яку можна адаптувати в Україні. По-перше, чіткі законодавчі обмеження щодо професійної та економічної діяльності прокурорів, що діють у Польщі, мінімізують ризики виникнення конфлікту інтересів і зловживань службовим становищем. Для України це особливо актуально з огляду на поширену практику поєднання посадової діяльності з неформальними впливами в бізнесі. Встановлення подібних обмежень сприятиме зміцненню інституційної незалежності прокуратури (Коренева, 2024).

По-друге, вимога подавати детальні декларації майнового стану підвищує прозорість і підзвітність прокурорів. Україна вже має певний досвід у сфері електронного декларування, однак польська модель може стати прикладом посилення контролю за достовірністю та повнотою поданих даних, а також запровадження ефективного механізму їх перевірки.

По-третє, етичний кодекс і правила уникнення конфлікту інтересів у польській прокуратурі є дієвим інструментом підвищення професійної відповідальності. Запровадження аналогічних норм в Україні на рівні обов'язкових правил (а не лише рекомендацій) сприятиме формуванню єдиної етичної культури в органах прокуратури та підвищенню довіри суспільства.

По-четверте, Польща активно розвиває інституційні механізми захисту викривачів, що є важливою умовою ефективного реагування на корупційні правопорушення. Закон Республіки Польща «Про захист викривачів» може слугувати зразком для вдосконалення українського законодавства, зокрема в частині гарантій захисту, анонімності та правової допомоги таким особам.

Крім того, внутрішні підрозділи безпеки в польській прокуратурі є ефективним інструментом попередження зловживань всередині системи. Для України це означає доцільність

¹ Prawo o prokuraturze : Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r // Wolters Kluwer : сайт. URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/prawo-o-prokuraturze-18281417> (дата звернення: 17.07.2025).

² Uchwała Krajowej rady prokuratorów przy prokuratorze generalnym z dnia 12 grudnia 2017 r. w sprawie Zbioru zasad etyki zawodowej prokuratorów // Wolters Kluwer : сайт. URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/akty-korporacyjne/zbior-zasad-etyki-zawodowej-prokuratorow-287180894> (дата звернення: 17.07.2025).

посилення незалежності та повноважень аналогічних підрозділів з метою запобігання впливу клановості або кругової поруки.

Антикорупційна модель Чеської Республіки ґрунтується на суворих етичних стандартах та законодавчих обмеженнях. Так, Закон «Про прокуратуру» вимагає від прокурорів утримуватися як у професійній діяльності, так і в особистому житті від дій, що можуть викликати сумніви в їхній доброчесності. Забороняється політична заангажованість, зловживання посадою, а також будь-яка інша діяльність, яка може створити конфлікт інтересів¹.

На рівні спеціального законодавства діють закони «Про запобігання конфлікту інтересів» та «Про викривачів». Прокурорам заборонено займатися підприємницькою діяльністю, працювати в органах управління юридичних осіб чи мати додаткові трудові відносини. Виняток становлять лише наукова, мистецька та інша творча діяльність. Працівники прокуратури зобов'язані подавати відомості про майновий стан, інтереси та зобов'язання, однак ці декларації не є відкритими для загального доступу².

Систему захисту викривачів регулює Закон «Про викривачів», який визначає механізми подання повідомлень, критерії оцінки та порядок реагування³. У структурі Міністерства юстиції функціонує Департамент конфлікту інтересів та протидії корупції, до складу якого входить Управління боротьби з корупцією. Воно здійснює координацію між органами влади, розробляє профілактичні заходи, контролює виконання міжнародних зобов'язань і проводить інформаційно-просвітницьку роботу.

Загалом система антикорупційного контролю у прокуратурі Чехії має спільні риси з моделями Польщі та України, зокрема у сфері правового регулювання доброчесності, декларування, захисту викривачів та інституційного нагляду. Досвід Чеської Республіки може бути корисним для України, особливо в кон-

тексті посилення етичного контролю та запобігання конфлікту інтересів.

Етичні стандарти для прокурорів у Чехії є суворими й охоплюють не лише професійну, а й особисту поведінку, що формує загальну культуру доброчесності. В Україні така практика могла б сприяти зміцненню суспільної довіри до органів правопорядку, адже недоброчесні дії прокурорів навіть поза межами службових обов'язків підривають авторитет інституції (Марушко, Шевченко, 2024).

Крім того, повна заборона на політичну діяльність і підприємництво для прокурорів у Чехії є важливим бар'єром проти потенційного впливу на їхні службові рішення. В Україні, де політична заангажованість силовиків і далі залишається проблемою, запровадження подібних обмежень могло б стати дієвим інструментом деполітизації прокуратури.

Спеціальне законодавство щодо запобігання конфлікту інтересів та захисту викривачів у Чехії є зразком системного підходу до контролю за посадовими особами. Україна вже має подібні нормативні акти, однак чеський досвід може бути корисним для вдосконалення процедур, зокрема у сфері ефективного розгляду повідомлень про порушення та гарантування безпеки викривачів.

Функціонування окремого Департаменту конфлікту інтересів та протидії корупції у структурі Міністерства юстиції Чехії заслуговує на увагу як приклад централізованої координації антикорупційної політики. В Україні варто розглянути можливість створення подібного органу, який забезпечував би зв'язок між усіма зацікавленими інституціями, здійснював моніторинг дотримання стандартів і координував профілактичні заходи.

Чеський підхід до конфіденційності декларацій може бути корисним і для України в контексті захисту персональних даних працівників прокуратури, зберігаючи водночас можливість державного контролю. Баланс між прозорістю та безпекою є ключовим аспектом, що потребує детального аналізу під час реформування української моделі.

У Франції захист від корупції значною мірою зосереджений у системі прокуратури, яка належить до судової влади, але перебуває в оперативному підпорядкуванні Міністерства юстиції. Прокурори зобов'язані декларувати приватні інтереси, включно з попередньою професійною діяльністю, фінансовими активами, майном та доходами. Конфлікти інтересів мають усуватися своєчасно, а зміни у фінансовому стані підлягають декларуванню протягом двох місяців. Виконання функцій

¹ Zákon o státním zastupitelství : Zákon č. 283/1993 Sb. // *Zákony Pro Lidi* : сайт. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-283> (дата звернення: 17.07.2025).

² Oddělení boje proti korupci // *Ministerstvo spravedlnosti České republiky* : офіц. сайт. URL: <https://msp.gov.cz/web/msp/oddeleni-boje-proti-korupci> (дата звернення: 17.07.2025).

³ Zákon o ochraně oznamovatelů : Zákon č. 171/2023 Sb. // *Zákony Pro Lidi* : сайт. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-171> (дата звернення: 17.07.2025).

прокурора несумісне з іншою державною чи оплачуваною діяльністю, за винятком наукової, літературної або художньої¹.

Антикорупційна політика у Франції реалізується двома незалежними органами. Агентство з боротьби з корупцією (AFA) відповідає за моніторинг, координацію діяльності органів влади, надання консультацій та розробку антикорупційної стратегії. Вищий орган з питань доброчесності (HATVP) контролює подання декларацій, консультує з питань етики та оприлюднює фінансові звіти посадовців².

У країні також діє інститут викривачів корупції. Законодавство визначає процедури захисту осіб, які повідомляють про злочини чи порушення публічних інтересів³. Державні органи зобов'язані забезпечувати прозорість щодо порядку подання та розгляду таких повідомлень.

Антикорупційний досвід Франції може бути цінним для України завдяки комплексному й інституційно збалансованому підходу. По-перше, обов'язок прокурорів декларувати не лише майно і доходи, а й попередню професійну діяльність та приватні інтереси є дієвим механізмом виявлення потенційних конфліктів інтересів. Для України така практика була б надзвичайно корисною, адже дала б змогу ширше оцінювати доброчесність кандидатів і виявляти ризики ще до їх призначення на посаду.

По-друге, оперативна система декларування змін у фінансовому стані у Франції (протягом двох місяців) забезпечує актуальність даних про статки посадовців, підвищує рівень контролю та унеможливорює приховування незаконного збагачення. В Україні доцільно вдосконалити механізми оновлення декларацій, гарантувавши їх своєчасне подання та перевірку.

По-третє, французька модель чітко розмежовує функції антикорупційного контролю

між двома незалежними органами – Агентством з боротьби з корупцією та Вищим органом з питань доброчесності. Такий підхід уникає дублювання повноважень, покращує координацію та підвищує ефективність нагляду. В українських умовах схожий розподіл функцій між Національним агентством з питань запобігання корупції (далі – НАЗК), НАБУ та іншими інституціями обґрунтовують вітчизняні дослідники (Гулак, Курило, Дубчак, 2021).

По-четверте, французький досвід із забезпечення сильної інституційної підтримки інституту викривачів корупції, що включає гарантії захисту та прозорі канали подання інформації, може суттєво посилити антикорупційну боротьбу в Україні. Попри наявність законодавства про захист викривачів, його практична реалізація в Україні ще потребує вдосконалення, особливо у сфері безпеки та конфіденційності.

Загалом французька система вирізняється збалансованістю між прозорістю, етикою та незалежним контролем. Вона може слугувати прикладом для України у формуванні стійкої, ефективної й довіреної системи запобігання корупції у сфері прокуратури. Її окремі елементи варто адаптувати з урахуванням українських реалій та національної правової системи.

Антикорупційна політика Канади у сфері правоохоронних органів, зокрема прокуратури, ґрунтується на комплексній системі нормативно-правових актів і багаторівневому інституційному контролі. Одним із ключових елементів є Закон про боротьбу з корупцією іноземних державних службовців, який криміналізує підкуп іноземних посадовців задля отримання комерційних переваг і поширює юрисдикцію Канади на міжнародному рівні⁴.

Серед інституцій, що забезпечують доброчесність і прозорість у діяльності державних службовців, важливу роль відіграє Управління цінностей та етики державної служби. Воно формує етичні стандарти, контролює їх дотримання та впроваджує освітні програми з питань запобігання корупції. Крім того, Генеральний ревізор та омбудсмени проводять аудит діяльності урядових структур і розглядають звернення громадян, зокрема щодо корупційних дій з боку прокурорів та інших посадовців⁵.

¹ Ordonnance n°58-1270 du 22 décembre 1958 portant loi organique relative au statut de la magistrature // Legifrance : офіц. сайт. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGIARTI00033040991/2016-08-12> (дата звернення: 17.07.2025).

² Loi organique № 94-100 du 5 février 1994 sur le Conseil supérieur de la magistrature // Legifrance : офіц. сайт. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000364282/2025-02-15/> (дата звернення: 17.07.2025).

³ L'Agence Française Anticorruption : офіц. сайт. URL: <https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/fr> (дата звернення: 17.07.2025).

⁴ Corruption of Foreign Public Officials Act. S.C. 1998 // Government of Canada : офіц. сайт. URL: <https://laws-lois.justice.gc.ca/PDF/C-45.2.pdf> (дата звернення: 17.07.2025).

⁵ Office of the Auditor General of Canada : офіц. сайт. URL: <https://www.oag-bvg.gc.ca/internet/>

На федеральному рівні незалежний контроль за правоохоронними органами здійснює Комітет з аналізу безпеки Канади. Він перевіряє дотримання законності та етичних норм у роботі прокуратури, армії та поліції. У провінції Квебек діє Антикорупційний блок, підпорядкований Міністерству громадської безпеки, який має розширені повноваження в розслідуванні корупції серед державних службовців, включаючи представників правосуддя¹.

Також у низці провінцій функціонують спеціалізовані антикорупційні комісії, орієнтовані на окремі сфери, зокрема будівництво та державні закупівлі. Це дозволяє застосовувати галузевий підхід до боротьби з корупцією в органах прокуратури. Таким чином, канадська модель відзначається інституційною незалежністю, системою етичного нагляду та колегіальною відповідальністю, що забезпечує ефективне запобігання і розслідування корупційних правопорушень у прокуратурі.

Отже, досвід Канади у сфері протидії корупції може стати надзвичайно корисним для України, насамперед у зміцненні інституційної незалежності та розвитку професійної етики в діяльності прокуратури й органів державної влади.

Передусім варто врахувати канадський підхід до криміналізації підкупу іноземних посадовців із міжнародною юрисдикцією. Для України це могло б означати активнішу участь у глобальній антикорупційній співпраці, що не лише зміцнило б її імідж на міжнародній арені, а й забезпечило реальну відповідальність для осіб, які намагаються уникати покарання, користуючись кордонами.

Канадське Управління цінностей та етики державної служби, яке встановлює етичні стандарти, організовує навчання і здійснює моніторинг, є прикладом ефективної централізованої системи етичного нагляду. В українських реаліях на потребі створення або суттєвого розширення подібного органу наголошують також вітчизняні дослідники (Новак, 2018).

Сильною стороною канадської системи є також наявність органів зовнішнього контролю – Генерального ревізора, омбудсменів та незалежних комітетів. Для України посилення громадського й парламентського нагляду за діяльністю прокуратури могло б стати ефек-

тивним запобіжником зловживань і важливим чинником суспільної довіри.

Особливу цінність становить досвід провінції Квебек, де створено Антикорупційний блок із чіткою юрисдикцією та розширеними повноваженнями у сфері розслідувань. Україна могла б адаптувати цю модель, заснувавши регіональні або галузеві антикорупційні підрозділи, спеціалізовані на окремих сферах, наприклад юстиції, закупівлях чи будівництві.

Загалом канадська модель демонструє успішне поєднання інституційної незалежності, етичного контролю та спеціалізованого нагляду. Її адаптація в Україні сприятиме зміцненню професійної доброчесності та підвищенню підзвітності всієї правоохоронної системи.

Американський антикорупційний підхід вирізняється ефективною міжвідомчою координацією під керівництвом Державного департаменту США, що може стати цінним орієнтиром для України. Важливим інструментом у боротьбі з корупцією є Закон про корупцію іноземних посадовців (FCPA), який передбачає кримінальну відповідальність за підкуп іноземних чиновників і має глобальну юрисдикцію². Такий механізм екстериторіального правозастосування є прикладом активної державної політики у протидії міжнародній корупції.

Ключову роль у формуванні кримінальної політики щодо корупції відіграє Міністерство юстиції США, зокрема його відділ боротьби із шахрайством. Постійне зростання штрафів і посилення правозастосування свідчать про вдосконалення правових механізмів, що може бути враховано під час реформування українського антикорупційного законодавства.

У сфері запобігання корупції важливе місце посідає Управління урядової етики, яке здійснює системний нагляд за дотриманням етичних стандартів у виконавчій владі. Його Міжнародна група допомоги може стати партнером України у впровадженні етичних кодексів та сучасних антикорупційних практик.

Антикорупційні програми Агентства США з міжнародного розвитку (далі – USAID) охоплюють стратегічні напрями демократії, прав людини, освіти та економічного розвитку, формуючи антикорупційну культуру в суспільстві. Крім того, США активно залучають низку

English/admin_e_41.html (дата звернення: 04.08.2025).

¹ Unité permanente anticorruption (UPAC) : офіц. сайт. URL: <https://www.upac.gouv.qc.ca/> (дата звернення: 17.07.2025).

² U.S. Office of Government Ethics : офіц. сайт. URL: <https://www.oge.gov> (дата звернення: 03.08.2025).

³ Fraud Section Year in Review. 2018 // U.S. Department of Justice : офіц. сайт. URL: <https://www.justice.gov/criminal-fraud/file/1123566/download> (дата звернення: 17.07.2025).

спеціалізованих структур, зокрема Бюро з міжнародних питань боротьби з наркотиками, Бюро демократії та прав людини, а також Бюро економічних і ділових питань, що забезпечує багатосторонній підхід до протидії корупції¹.

Водночас варто враховувати, що децентралізація антикорупційної системи у США (розмежування повноважень між федеральним, штатним і муніципальним рівнями) іноді ускладнює ефективну реалізацію політики, що не робить цю модель придатною для прямого перенесення в українських умовах. Проте розвинена міжнародна співпраця, акцент на етичних стандартах і всеосяжний підхід до відповідальності за корупційні правопорушення є цінними елементами, які можуть бути інтегровані в національну антикорупційну політику України.

Отже, американський досвід ефективної міжвідомчої координації під керівництвом Державного департаменту США може стати корисним прикладом для України. В умовах, коли боротьба з корупцією вимагає узгоджених дій різних органів, злагоджена взаємодія державних структур у США демонструє, як централізоване керівництво може підвищити результативність антикорупційної політики. Україна могла б урахувати цю практику для покращення координації між НАБУ, НАЗК, САП та іншими органами.

Закон США про корупцію іноземних посадовців є прикладом всеосяжного підходу до боротьби з корупцією та демонструє, як держава може брати на себе активну роль у переслідуванні корупційних діянь за межами своєї юрисдикції. Для України, яка прагне інтегруватися у світові економічні та правові структури, вивчення механізмів екстериторіального правозастосування може бути корисним для створення правових інструментів, що дозволять ефективніше протидіяти транснаціональній корупції.

Діяльність Міністерства юстиції США та його відділу боротьби із шахрайством ілюструє важливість постійного оновлення кримінальної політики та підвищення санкцій за корупційні правопорушення. Зростання штрафів і посилення правозастосування є сигналом для суспільства та бізнес-середовища щодо невідворотності покарання. Україна може використати ці підходи при реформуванні свого анти-

корупційного законодавства, зокрема у частині відповідальності юридичних осіб та вдосконалення механізмів конфіскації активів (Карп'юк, 2024).

Управління урядової етики США, яке здійснює контроль за дотриманням етичних стандартів у виконавчій владі, може стати цінним зразком для розбудови інституцій доброчесності в Україні. Його досвід у впровадженні етичних кодексів та підготовці державних службовців у сфері етики може допомогти формувати в Україні нову культуру публічного управління, засновану на прозорості та підзвітності.

Програми USAID, які поєднують боротьбу з корупцією з розвитком демократії, освіти й економіки, демонструють ефективність комплексного підходу до формування антикорупційної культури. Такий міжсекторальний підхід може бути надзвичайно корисним для України, де антикорупційна політика має враховувати глибші соціальні та освітні проблеми. Співпраця з USAID та подібними організаціями може пришвидшити інституційний розвиток та підвищити довіру громадян до держави.

Попри окремі виклики, пов'язані з децентралізацією антикорупційної системи у США, доцільно зосередитися на тих її елементах, які Україна може адаптувати без шкоди для цілісності політики. Зокрема, міжнародна співпраця, інтеграція етичних стандартів у державну службу та впровадження всеосяжного підходу до боротьби з корупцією – це практики, що здатні зміцнити українську антикорупційну архітектуру.

У таблиці 2 представлено опціональний підхід до точкової адаптації кращих практик зарубіжних держав у сфері протидії корупції для України.

Аналіз зарубіжного досвіду протидії корупції свідчить, що результативність відповідної політики безпосередньо залежить від інституційних передумов, рівня політичної волі та зрілості правової системи. Порівняльний підхід показує, що, наприклад, скандинавські країни характеризуються історично сформованою високою довірою до публічних інституцій, що значно полегшує впровадження прозорих адміністративних практик. Україна ж, де спостерігається знижена легітимність частини владних структур та політична поляризація, стикається із браком стабільних механізмів підзвітності, що ускладнює рецепцію нордичних моделей у чистому вигляді.

¹ Combating Corruption and Promoting Good Governance // U.S. Department of State : офіц. сайт. URL: <https://www.state.gov/anticorruption/organizations/index.htm> (дата звернення: 17.07.2025)

Таблиця 2

**Точкова адаптація кращих практик зарубіжних держав у сфері протидії корупції:
позитивний досвід для України¹**

Зарубіжний підхід	Аспект рецепції публічно-управлінським апаратом України
Сінгапур – централізована антикорупційна вертикаль, персональна відповідальність та жорстке законодавче забезпечення	Можливе створення єдиного сильного антикорупційного органу з чіткими повноваженнями та широким доступом до контролю за держслужбовцями
Грузія – демонтаж корумпованих структур, повна реформа поліції та дерегуляція дозвільних процедур	Розширення дерегуляційних ініціатив у сферах із високим рівнем корупції та оновлення правоохоронної системи, що супроводжуватиметься мінімізацією контактів між бізнесом і чиновниками, очищенням органів від корумпованих кадрів, запровадженням прозорих процедур добору, цифровізацією досудових процесів, а також посиленням громадського та парламентського контролю
Румунія – незалежність антикорупційної прокуратури (<i>Directia Națională Anticorupție, DNA</i>)	Закріплення функціональної автономії для САП і НАБУ, що передбачає встановлення особливого порядку формування бюджету, обмеження політичного впливу
Швеція та інші країни Північної Європи – прозорість, доступ до публічної інформації	Посилення відкритості органів влади, розбудова інституційної культури підзвітності
Південна Корея – системне переслідування корупції на найвищому рівні	Акцент на кримінальну відповідальність політичної еліти та судову реформу
Польща – системний і прагматичний підхід до антикорупційної політики, заснований на чітких законодавчих обмеженнях та високих етичних стандартах	Упровадження цифровізації, підвищення прозорості кар'єрного просування, перегляд рівня зарплат, а також посилення ролі етичних стандартів
Чехія – чітке розмежування повноважень, централізований нагляд з боку Міністерства юстиції та особливий підхід до конфіденційності інформації про активи посадовців	Підвищення ефективності контролю за доброчесністю та зміцнення верховенства права
Франція – високий рівень прозорості, професійної етики та незалежного нагляду	Акцент на збалансованість між прозорістю, етикою та незалежним контролем
Канада – комплексна система нормативно-правових актів і багаторівневий інституційний контроль	Посилення інституційної незалежності та професійної етики в діяльності органів прокуратури та органів державної влади
США – акцент на етичних стандартах і глобальний підхід до відповідальності за корупційні правопорушення	Підвищення рівня міжнародної співпраці, інтеграція етичних стандартів у державну службу та впровадження всеохоплюючого підходу до боротьби з корупцією

¹ Розроблено на основі аналізу таких матеріалів: Kupatadze A. Explaining Georgia's anti-corruption drive. *European Security*. 2012. Vol. 21, Iss. 1. Pp. 16–36. DOI: <https://doi.org/10.1080/09662839.2012.656597>; Lee J. H., Suh J. Decentralisation and government trust in South Korea: Distinguishing local government trust from national government trust. *Asia and the Pacific Policy Studies*. 2021. Vol. 8, Iss. 1. Pp. 68–93. DOI: <https://doi.org/10.1002/app5.317>; Mac Ginty R. Hybrid Governance: The Case of Georgia. *Global Governance*. 2013. Vol. 19, No. 3. Pp. 443–461.

Водночас юридичні та політичні бар'єри також відіграють визначальну роль. Насамперед це стосується політичного впливу на призначення керівництва в НАБУ, САП і НАЗК. У такому контексті незалежність інституцій за прикладом румунського Національного антикорупційного директорату чи корейських антикорупційних прокурорів залишається радше декларативною. Додатковим стримуючим чинником є політична нестабільність, зумовлена війною та економічною турбулентністю, що обмежує можливість комплексного реформування управлінської вертикалі за сингапурським чи грузинським зразком.

ВИСНОВКИ. У процесі дослідження було виокремлено ключові підходи до антикорупційної боротьби в демократичних і транзитивних країнах, а також охарактеризовано специфіку моделей, реалізованих у Сингапурі, Грузії, Румунії, Швеції та Південній Кореї. Крім того, розглянуто зарубіжні практики таких країн, як Республіка Польща, Чеська Республіка, Франція, Канада, США, які містять низку важливих аспектів, які могли б ефективно впроваджуватись в Україні. Проведений аналіз засвідчив, що ефективність антикорупційної політики зумовлюється її комплексністю, наявністю політичної волі до змін, інституційною автономією уповноважених органів, рівнем прозорості державного управління та сформованою суспільною нетерпимістю до корупції.

У процесі адаптації зарубіжних моделей важливо розмежувати елементи, які можна

імплементувати без істотних змін, і ті, що потребують корекції або не відповідають українським реаліям. Так, норми прозорості й відкритого доступу до даних (наприкладі Швеції чи Фінляндії) уже закріплені в національному законодавстві, але потребують посилення механізмів контролю та ширшого залучення громадськості. Модель незалежного антикорупційного органу (за румунським зразком) є потенційно застосовною, проте вимагає реформування процедур призначення і звільнення керівництва. Водночас радикальна дерегуляція, характерна для грузинської реформи, може становити ризик для воєнної економіки, а жорсткий контроль над чиновниками за сингапурським зразком є малоімовірним без попередньої судової реформи.

Отримані результати підтверджують: імплементація міжнародного досвіду має ґрунтуватися не на механічному копіюванні, а на його критичному переосмисленні з урахуванням національних особливостей. Основними орієнтирами вдосконалення антикорупційної політики в Україні є зміцнення незалежності спеціалізованих органів, підвищення ефективності інституційного контролю, цифровізація публічних сервісів, розширення взаємодії із громадянським суспільством та формування культури неприйняття корупції. Реалізація цих напрямів сприятиме не лише наближенню України до міжнародних стандартів, а й посиленню довіри громадян до державних інституцій.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Гулак О. В., Курило В. І., Дубчак Л. М. До питання про шляхи подолання корупції в Україні. *Право та державне управління*. 2021. № 1. С. 196–201. DOI: <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.1.29>.
2. Карп'юк Р. О. Формування антикорупційної політики в Україні : магістерська робота. Івано-Франківськ : Ун-т Короля Данила, 2024. 98 с.
3. Коренева К. В. Зарубіжний досвід запобігання і протидії корупції в органах прокуратури та шляхи його імплементації в Україні. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2024. № 3 (33). С. 696–708. DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2024.3.65>.
4. Марушко Н., Шевченко Н. Індикатор оцінки рівня корупції в Україні: глобальний вимір. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна*. 2024. № 1. С. 43–52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2311-844x/2024-1-6>.
5. Новак А. М. Феномен корупції в системі публічного управління: сучасний зміст та методологічні засади дослідження. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2018. Вип. 1. URL: https://nbuv.gov.ua/j-pdf/Patr_2018_1_5.pdf (дата звернення: 17.07.2025).
6. Ростовська К., Гришина Н. Визначення стану методологічного забезпечення дослідження державної антикорупційної політики в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 2. С. 513–517. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.87>.
7. Таможня О. О. Зарубіжний досвід щодо адміністративно-юрисдикційних проваджень прокуратури. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Вип. 4 (29), т. 2. С. 186–189. DOI: [https://doi.org/10.32837/ruuv.v2i4\(29\).461](https://doi.org/10.32837/ruuv.v2i4(29).461).
8. Шлапко Т. В., Шапошник А. С. Зарубіжний досвід організаційно-правових засад функціонування прокуратури в іноземних країнах. *Академічні візії*. 2023. Вип. 16. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10078036>.
9. Klitgaard R. Controlling Corruption. Berkeley ; Los Angeles ; London : University of California Press, 1988. 225 p.

10. Kupatadze A. Explaining Georgia's anti-corruption drive. *European Security*. 2012. Vol. 21, Iss. 1. Pp. 16–36. DOI: <https://doi.org/10.1080/09662839.2012.656597>.
11. Lee J. H., Suh J. Decentralisation and government trust in South Korea: Distinguishing local government trust from national government trust. *Asia and the Pacific Policy Studies*. 2021. Vol. 8, Iss. 1. Pp. 68–93. DOI: <https://doi.org/10.1002/app5.317>.
12. Mac Ginty R. Hybrid Governance: The Case of Georgia. *Global Governance*. 2013. Vol. 19, No. 3. Pp. 443–461.
13. Mungiu-Pippidi A. The Quest for Good Governance: How Societies Develop Control of Corruption. Cambridge : Cambridge University Press, 2015. 298 p.
14. Rose-Ackerman S. Corruption and Government: Causes, Consequences, and Reform. 2nd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2016. 624 p.
15. Rothstein B., Varraich A. Making Sense of Corruption. Cambridge : Cambridge University Press, 2017. 192 p.

Надійшла до редакції: 26.07.2025

Прийнята до опублікування: 13.09.2025

REFERENCES

1. Gulac, O. V., Kurylo, V. I., & Dubchak, L. M. (2021). On issues on the ways of overcoming corruption in Ukraine. *Law and Public Administration*, 1, 196–201. <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.1.29>.
2. Karpiuk, R. O. (2024). *Formation of anti-corruption policy in Ukraine*. King Danylo University.
3. Klitgaard, R. (1988). *Controlling Corruption*. University of California Press.
4. Koreneva, K. V. (2024). Foreign experience in preventing and combating corruption in prosecutorial offices and ways of implementing it in Ukraine. *Bulletin of Criminological Association of Ukraine*, 3(33), 696–708. <https://doi.org/10.32631/vca.2024.3.65>.
5. Kupatadze, A. (2012). Explaining Georgia's anti-corruption drive. *European Security*, 21(1), 16–36. <https://doi.org/10.1080/09662839.2012.656597>.
6. Lee, J. H., & Suh, J. (2021). Decentralisation and government trust in South Korea: Distinguishing local government trust from national government trust. *Asia and the Pacific Policy Studies*, 8(1), 68–93. <https://doi.org/10.1002/app5.317>.
7. Mac Ginty, R. (2013). Hybrid Governance: The Case of Georgia. *Global Governance*, 19(3), 443–461.
8. Marushko, N., & Shevchenko, N. (2024). Indicators of corruption level assessment in Ukraine: global dimension. *Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs. Economical Series*, 1, 43–52. <https://doi.org/10.32782/2311-844x/2024-1-6>.
9. Mungiu-Pippidi, A. (2015). *The Quest for Good Governance: How Societies Develop Control of Corruption*. Cambridge University Press.
10. Novak, A. M. (2018). The phenomenon of corruption in the system of public administration: the modern content and methodological principles of research. *Public Administration: Theory and Practice*, 1. https://nbuv.gov.ua/j-pdf/Patp_2018_1_5.pdf.
11. Rose-Ackerman, S. (2016). *Corruption and Government: Causes, Consequences, and Reform* (2nd ed.). Cambridge University Press.
12. Rostovskaya, K., & Grishina, N. (2024). Determination of the state of methodological support for the study of state anti-corruption policy in Ukraine. *Analytical and Comparative Jurisprudence*, 2, 513–517. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.87>.
13. Rothstein, B., & Varraich, A. (2017). *Making Sense of Corruption*. Cambridge University Press.
14. Shlapko, T. V., & Shaposhnyk, A. S. (2023). Foreign experience in implementing organizational and legal foundations of the prosecution functioning in foreign countries. *Academic Visions*, 16, <https://doi.org/10.5281/zenodo.10078036>.
15. Tamozhnia, O. O. (2019). Foreign experience in administrative and jurisdictional proceedings of the prosecutor's office. *Subcarpathian Law Herald*, 4(29). 186–189. [https://doi.org/10.32837/pyuv.v2i4\(29\).461](https://doi.org/10.32837/pyuv.v2i4(29).461).

Received the editorial office: 26 July 2025

Accepted for publication: 13 September 2025

OLHA SERHIIVNA MALETOVA,

*Doctor of Law, Associate Professor,
Sumy State University,
Educational and Scientific Institute of Law,
Department of Criminal Law and Judiciary;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2288-1393>,
e-mail: o.bondarenko@yur.sumdu.edu.ua;*

OLENA OLEKSANDRIVNA TYMOSHENKO,

*Sumy State University,
Educational and Scientific Institute of Law;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9399-3368>,
e-mail: o.tymoshenko@yur.sumdu.edu.ua*

SUMMARISING THE BEST PRACTICES OF FOREIGN COUNTRIES IN THE FIELD OF COMBATING CORRUPTION FOR UKRAINE

The article provides a comprehensive analysis of the most successful foreign anti-corruption practices developed in countries such as Singapore, Georgia, Romania, Sweden, South Korea, Poland, the Czech Republic, France, Canada and the United States. Particular attention is paid to institutional models and mechanisms for coordinating anti-corruption policy. The role of specialised anti-corruption bodies, systems for monitoring the activities of civil servants, the digitisation of administrative procedures and tools for ensuring transparency are analysed. The examples of Singapore and South Korea demonstrate the effective combination of strict anti-corruption oversight with high standards of public administration. The experience of Georgia and Romania has shown the effectiveness of rapid institutional reforms with international support and active public control. The Swedish model, on the other hand, demonstrates a long-term preventive effect thanks to deep-rooted political integrity and openness in public administration.

The comparative analysis identifies the most effective anti-corruption tools that have the potential to be adapted to the Ukrainian context. The feasibility of introducing the principle of inevitability of responsibility, improving financial control mechanisms, strengthening the institutional capacity of anti-corruption agencies, introducing modern IT solutions in public administration, and ensuring the independence of investigative and judicial bodies has been substantiated. The critical importance of political will at all levels of government and the active participation of civil society has been emphasised.

Specific steps are proposed for the implementation of relevant mechanisms in the legislation and practice of Ukraine's anti-corruption policy, taking into account the challenges associated with the state of war and post-war reconstruction.

Particular attention is paid to analysing the challenges associated with transferring foreign experience to the Ukrainian legal space. The risks of mechanically copying models without taking into account the socio-cultural context are considered. The importance of adaptation is emphasised, taking into account national specifics, institutional capacity and the level of trust in state institutions.

The article may be of interest to researchers, lawyers, politicians and experts in the field of public administration who are involved in reforming anti-corruption policy and developing effective models for preventing abuse in the public sphere.

Keywords: *anti-corruption, anti-corruption policy, international experience, institutional mechanisms, corruption prevention, transparency, public administration.*

Цитування (ДСТУ 8302:2015): Малетова О. С., Тимошенко О. О. Узагальнення кращих практик зарубіжних держав у сфері протидії корупції для України. *Право і безпека*. 2025. № 3 (98). С. 116–129. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2025.3.10>.

Citation (APA): Maletova, O. S., & Tymoshenko, O. O. (2025). Summarising the Best Practices of Foreign Countries in the Field of Combating Corruption for Ukraine. *Law and Safety*, 3(98), 116–129. <https://doi.org/10.32631/pb.2025.3.10>.